

27. marts 2017 · J.nr.: NMK-132-00805 – KlageID: 102721, 102536, 102652 og 102613 · Ref.: KASSA-NMKN

AFGØRELSE

i sag om tillæg til miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på en ejendom beliggende i Vordingborg Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter § 12 i husdyrbrugloven¹.

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Vordingborg Kommunes afgørelse af 12. maj 2016 om tillæg til miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Risbækvej 5, 4791 Borre, med følgende ændringer:

Som nyt vilkår 3.1.a indsættes:

“3.1.a Svinestaldens tag skal være mørkebrunt eller sort for ikke at skæmme landskabet.”

Vilkår 4.1 ændres til:

“4.1 Der må maksimalt produceres 21.500 slagtesvin fra 30 – 110 kg årligt fordelt på 3120 stipladser i eksisterende stald og 2000 stipladser i den nye stald. Det maksimale antal slagtesvin på stald ad gangen må ikke overstige antal godkendte stipladser i hvert staldafsnit. Staldene skal være indrettet med delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv).”

Vilkår 5.2 ændres til:

“5.2 Påfyldning af gylle skal foregå under opsyn. Påfyldning af gylle skal ske på et befæstet areal med afløb til beholder, medmindre gyllen suges op fra gyllevognens egen pumpe.”

Vilkår 6.2 ændres til:

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug som ændret ved lov nr. 204 af 28. februar 2017

"6.2 Virksomhedens samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 meter over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste beboelses opholdsareal, må ikke overskride Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj, jf. tabel 12.

Støjvilkårene for landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer. Vilkår om støj skal derfor gælde al støj fra landbrugsdrift, men kun støjen fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, dvs. ikke støj fra f.eks. markdriften."

Som nyt vilkår 6.10 indsættes:

"6.10 På husdyrbruget skal der foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer herom."

Vilkår 8.1 ændres til:

"8.1 Der skal være et anlæg til svovlsyrebehandling af gylle fra hele produktionen af slagtesvin. Svovlsyretanken skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar. Svovlsyretanken skal placeres på en plads med støbt bund og være sikret mod påkørsel. Procestanken skal være forsynet med låg."

Vilkår 5.7-5.11 ophæves, jf. § 10, stk. 14, i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love.

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 2 år efter nævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 33, stk. 1.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

---

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet

Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Vordingborg Kommunes afgørelse af 12. maj 2016 om tillæg til miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på Risbækvej 5, 4791 Borre, er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af Østmøn Naturforening og omboende (flere omboende har indgivet i alt 3 klager). Sagen er pr. 1. februar 2017 overført til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet § 24, stk. 6.

Østmøn Naturforening har primært klaget over, at kommunens foreløbige vurdering efter habitatdirektivet ikke er fyldestgørende, at konklusionerne i miljøgodkendelsen derfor er misvisende, og at grundlaget er utilstrækkeligt og i strid med officialprincippet. Klager anfører i denne forbindelse, at kommunen ikke har medregnet den kumulative effekt fra Landsbrugspakken; at stalden ikke overholder afstandskravet på 15 meter til vandløb; at gyllebeholderne er udført af for ringe beton, hvilket har ført til lækage og øger risikoen for yderligere lækager, samt at der mangler en analyse af årsagerne til lækagen; at kommunen har givet forkerte oplysninger vedrørende befæstede arealer om gyllebeholderne; at kommunen bør få foretaget undersøgelser af forekomsten af orkidéer og sommerfuglearten sortpletet blåfugl; og at kommunen ikke har ført et tilstrækkeligt tilsyn, herunder at kommunen har accepteret tagfarven på trods af Natur- og Miljøklagenævnets stadfæstelse i 2012 af et vilkår fra 2008 om mørk/sort tagfarve.

Endvidere har Østmøn Naturforening klaget over kommunens korte sagsbehandlingstid samt husdyrbrugets manglende opfyldelse af vilkår. Østmøn Naturforening har i den forbindelse anført, at der kun forløb 1 time og 17 minutter fra offentlighedsfasens udløb til offentliggørelse af den endelige afgørelse; og at kommunen ikke burde have godkendt tillægget førend husdyrbruget opfyldte vilkårene i den gældende miljøgodkendelse.

En omboende har bl.a. klaget over, at vedkommende ikke er blevet orienteret direkte om den endelige afgørelse; at husdyrbruget ikke overholder afstandskravet på 15 meter til vandløb; at kommunen har afgivet forkerte oplysninger vedrørende støbt beton omkring gyllebeholderne; at krav, vilkår og indskærpelser ikke er implementeret på husdyrbruget; at kommunen ikke besvarer henvendelser fra klager rettidigt; at flapperne på gylletankene ikke lukkes efter udbringning; og at kommunen afviser at håndhæve kravet om mørk/sort tagfarve. Videre er klaget over beplantningsplanen, støvgener, landskabelige forhold samt sagsbehandlingen generelt. Endeligt anfører klager, at beskrivelsen af transport i miljøgodkendelsen ikke er korrekt, idet transporter mindst to gange om ugen foregår mellem kl. 03.00 og 05.00; at der mangler tilløb til gyllebeholderen fra vaskepladsen; og at spildt gylle blot skal samles op.

En anden omboende har bl.a. klaget over flue- og lugtgener; at vandkvaliteten er blevet forringet, og at det øgede vandforbrug vil være medvirkende til fald i vandstanden i klagers brønd, hvilket kan medføre skader på huset; at husdyrbruget benytter Østerborgvej på trods af, at retten hertil blev frasagt ved et vejsyn i 1994; og at kommunen sidder de omboendes protester overhørig.

En tredje omboende har bl.a. klaget over MRSA-smitte, manglende tilsyn, og at en udvidelse vil medføre faldende huspriser. Klager har videre anført, at det burde være Kaj Allan Jensen, der som direktør i anpartsselskabet stod som ansøger; at den nye udkørsel til Risbækvej, den nye silo samt afstanden fra siloen til nærmeste nabo ikke er beskrevet; at udvidelsen vil medføre yderligere lugtgener; at transporterne til og fra husdyrbruget vil medføre væsentlige gener for omkringboende; at generne fra støv, støj, lys og fluer vil blive forøget; og at ansøger har frasagt sig vejretten til Østerborgvej i 1995, men at vejen fortsat benyttes, herunder til placering af containere til korn.

Endeligt stiller klager spørgsmålstejn ved, hvordan udvidelsen vil påvirke naboer med egen brønd, samt hvordan ansøger vil udbringe husdyrgødning under hensyn til naboerne.

Sagens oplysninger

Kommunens afgørelse

Vordingborg Kommune modtog den 18. december 2014 en ansøgning om udvidelse af produktionen på Risbækvej 5, 4791 Borre. Kommunen har meddelt tillæg til miljøgodkendelsen den 12. maj 2016.

Projektet omfatter udvidelse af produktionen fra 13.000 slagtesvin fra 30-102 kg svarende til 309,53 DE til en samlet produktion på 21.500 slagtesvin fra 30-110 kg svarende til 588,22 DE. De eksisterende stalde ændres ikke. Det nye staldanlæg vil blive etableret i forlængelse af det eksisterende. Der opføres i alt yderligere 2.500 m² stald, en gyllebeholder på 4.000 m³ samt to kornsiloer.

Projektet omfatter også en ansøgning om ny udkørsel til Risbækvej, hvilket kommunens afdeling for Trafik og Park har meddelt tilladelse til.

Af tillægget til miljøgodkendelsen fremgår bl.a.:

"2. Generelle forhold

[...]

Høring

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentliggjort på Vordingborg Kommunes hjemmeside den 28. januar 2015 til og med den 25. februar 2015. Desuden er der i Sydsjællands Tidende den 21.01.2015 gjort opmærksom på ansøgningen. Offentligheden har derfor haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet, samt anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når denne foreligger.

Følgende er fremkommet med forslag og ideer:

1. Annie og Igor Svendsen, Østerborgvej 4, 4791 Borre
2. Lisbeth Ploug Andersen og Hans-Henrik Ejsing Clausen, Østerborgvej 1, 4791 Borre
3. Henrik Bjørnsten og Lykke Egalia Lykkesteen, Klintholm Havnevej 28, 4791 Borre
4. Dan Thygesen, Risbækvej 2, 4791 Borre
5. Johnny Johansen, Bøgebjergvej 25, 4791 Borre
6. Fam Moosmann, Bøgebjergvej 21, 4791 Borre
7. Niels Carl Jensen, Risbækvej 3, 4791 Borre
8. Østmøn Naturforening v/ Margareta Dahlstrøm og Hans Sattrup

Følgende har ønsket udkast til miljøgodkendelse fremsendt:

1. Sønderjysk Miljørådgivning, C/O Knud Damgaard Christensen, kdc@sjmr.dk
2. Sømarke Vandværk, V/ Niels-Henrik Rosenkrantz, Liselundvej 55 C, 4791 Borre

Forslaget til miljøgodkendelsen er sendt i 6 ugers høring fra torsdag den 31. mart til torsdag den 12. maj kl 15. Der er indkommet bemærkninger til forslaget fra

1. Østmøn Naturforening v/ Margareta Dahlstrøm
2. Dan Thygesen, Risbækvej 2, 4791 Borre

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i miljøgodkendelsens vilkår.

[...]

Vilkår

- 2.1 Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningskema 64714, version 4 og med de ændringer, der fremgår af godkendelsens vilkår.

3. Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

[...]

Vurdering

Landskabeligt set vurderes landskabet omkring Risbækvej at kunne bære et moderne produktionsanlæg i større skala end de traditionelle, og der er således muligheder for at indpasse byggeriet i området.

Når bygningerne i dag springer i øjnene handler det dels om farve- og materialevalg, dels om anlæggets industrielle karakter og præg af nybyggeri med manglende ældre, skærmende og markant beplantning (afgrænsning, definition af ejendommen). Aktiviteterne og anlægget på Risbækgård virker således fremmed i det Østmønske landskab, der ellers fremstår forholdsvis stabilt.

Den ansøgte forlængelse af de eksisterende staldbygninger sker på tværs af højdekurverne med et terræn, der falder ca. 3 meter på tilbygningens ca. 55 meter. Det betyder, at der i forbindelse med byggeriet vil forekomme væsentlige terrænarbejder. For at opnå en god indpasning i landskabet er det af yderste vigtighed, at terrænet omkring gården efterbehandles med omhu, så anlægget kommer til at falde "naturligt" ind i landskabet. Særligt vigtigt er det, fordi det er gavlene og den landskabelige behandling af anlægget mod vest, som er dominerende i indkigget til Magleby Kirke.

Ud fra en landskabsmæssig betragtning vurderes mørke staldtage som værende den foretrukne løsning. Mørke tage vil imidlertid jf. bilag 9³ resultere i et samlet betydelig større udgifter til isolering, samt herved et krav om en forstærket tagkonstruktion. Da overfladerne på de øvrige bygningselementer herunder gylletank og silotanke endvidere er lyse vurderer kommunen ud fra en samlet betragtning at de ansøgte lyse tagflader på både nye og eksisterende stalde kan accepteres under forudsætning af, at der ud over de tidligere vilkår om skalaformidlende beplantning yderligere etableres visuelt skærmende læhegnspantninger omkring staldene jf. beplantningsplanen.

Beplantningen skal for at have en landskabelig effekt, som nedtoner byggeriet op i en helt anden skala og ses i større landskabssammenhæng, dvs. der skal arbejdes med enkeltstående træer omkring ejendommen som nedbryder bygningernes store skala og mindsker indsynet til tagfladerne (jf. vilkår i tidligere miljøgodkendelse), en allé op mod gården eller reelle læhegn, som kan definere det nye produktionsanlæg i kulturlandskabet. Evt. buske skal være landskabsplanter som anvendes i landbrugets læhegnspantninger og beplantningerne skal fremstå varierede og ikke i monokulturer. [Note 5 udeladt]

Hvis buskadset bliver for havepræget i udformning og plantevalg kan det i værste fald virke direkte skæmmende og konflikte med landskabets og byggeriets store skala og bør derfor helt udelades.

---

³ Bilaget er ikke medtaget i Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse.

Vilkår

- 3.1 Tilbygningerne skal opføres i samme farve- og materialevalg som de eksisterende stalde, således at tagflader og facader fremstår ensartede
- 3.2 Bygningerne må ikke anvendes til reklamer og må ikke forsynes med anden belysning end den der er nødvendig for driften af ejendommen
- 3.3 Terrænet omkring tilbygningen skal straks efter byggeriets færdiggørelse efterbehandles så det falder naturligt ind i det omkringliggende landskab. Skråningen mod vest skal anlægges med et maks. fald på 1:5 og skal varieres i sin udstrækning (afslutning og hældning) så skrænten ikke fremstår firkantet og kunstig.
- 3.4 Eksisterende skærmende læhegnsplantning nord for eks. svinestalde skal forlænges mod vest langs den nye tilbygning. Hegnsplantningen skal bestå af en blanding af hjemmehørende, primært løvfældende arter af (blivende) træer og buske
- 3.5 Ligeledes skal der syd og øst for ny gyllebeholder etableres en skærmende læhegnsplantning bestående af en blanding af hjemmehørende, primært løvfældende arter af træer og buske som en forlængelse af eksisterende hegnsplantning omkring gyllebeholderne
- 3.6 Syd og vest for det nye staldanlæg skal der plantes grupper af træer, der kan udvikle sig til markante solitærtræer, f.eks. eg, ask, lind, popler. Alternativt kan træerne etableres i en buskplantning af liguster, buskroser o.l.
- 3.7 Beplantningen skal være etableret senest 1 år efter, at de ny stalde er opført. Regnes fra færdigmelding af byggeriet.
- 3.8 Retablering af ca. 330 meter læhegn i ejendoms- og ejerlavsskel mod øst (eller i det mindste min. 175 meter i den nordligste del af skellet) (visuel afskærmning af staldanlægget ved udsigt mod vest fra Klintholm Havnevej uden at genere den daglige drift på ejendommen.
- 3.9 Al beplantning som er etableret for at afskærme ejendommen skal vedligeholdes således at beplantning, som går ud erstattes af ny beplantning efter kravene i det oprindelige vilkår.

4. Husdyrhold og staldindretning

[...]

Vilkår

- 4.1 Der må maksimalt produceres 21.500 slagtesvin fra 30 – 110 kg årligt

[...]

4.5 Vandforbrug

Vand anvendes primært til drikkevand til svinene og til rengøring af staldene. Der anvendes i øjeblikket 5.250 m³ vand årligt. I ansøgt drift anslås det, at der benyttes ca. 12.255 m³ årligt. Staldene bliver kontrolleret dagligt. Hvis der opstår utilsigtet og synligt vandspild, vil det blive repareret med det samme.

[...]

Vandforsyningen sker fra Magleby Vandværk, som har bekræftet, at vandværket kan forsyne Risbækgård med et årligt forbrug på 12.255 m³.

På baggrund af det høje vandforbrug er det muligt, at der på et tidspunkt vil blive ansøgt om at etablere egen boring. Etablering af egen boring vil kræve indvindingstilladelse fra Vordingborg Kommune.

Vurdering

Vandforbruget stiger i takt med dyreholdets udvidelse. Det vurderes, at der ved opsætning af drikkenipler i fodertrug, iblødsætning mv. er gjort hvad der kan gøres for at holde vandforbruget nede.

Vilkår

- 4.9 Rør og drikkevandsventiler skal gennemgås jævnlige og reparerer eller udskiftes så snart en utæthed opdages.
- 4.10 Vandforbruget registreres årligt på samme tidspunkt. Registreringerne skal opbevares i 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

[...]

4.7 Spildevand

Spildevand fra ansøgt produktionen udgøres primært af vand fra rengøring af stalde og fra drikkevandsspild i alt ca. 2.365 m³. Spildevandet fra stalde ledes til gyllebeholder. Sanitetsspildevand fra beboelsen samt velfærdsfaciliteter ledes til hustank. Udledning af tagvand kræver udlednings-/nedslivningstilladelse fra Vordingborg Kommune. Der skal ansøges særskilt om dette. Der foretages ikke vask af maskiner, redskaber eller sprøjteudstyr på ejendommen da det foretages på en anden ejendom.

[Tabel udeladt]

Vurdering

Det vurderes, at spildevand afledes efter reglerne. Ansøger skal i forbindelse med byggeriet ansøge om udledningstilladelser. Eventuelle krav i forbindelse med afledning af spildevand vil blive stillet i udledningstilladelserne. Da ansøger har oplyst, at der ikke foretages vask af maskiner mv. på ejendommen, er der ikke indregnet opbevaringskapacitet til afledning af spildevandet herfra. På den baggrund stilles der vilkår om, at såfremt det foretages skal der være den fornødne opbevaringskapacitet.

Vilkår

- 4.13 Hvis der sker vask af maskiner, sprøjteudstyr mv. på ejendommen skal det ske på befæstet areal med afløb til gyllebeholder. Det skal overfor tilsynsmyndigheden kunne dokumenteres, at der er opbevaringskapacitet til spildevandet.

[...]

4.10 Driftsforstyrrelser og uheld

På ejendommen er der udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver, hvilke forholdsregler medarbejder og ejer skal tage ved brand, udslip af gylle eller ved andre uheld og kritiske situationer.

Driftsforstyrrelser eller uheld, der kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift, kan ske i forbindelse med håndtering og opbevaring af husdyrgødning og kemikalier, ved strømsvigt samt udslip af dieselolie.

I tilfælde af mindre gylleudslip, vil gyllen samle sig om lækagestedet. Herfra kan det suges op og fjernes. Da gyllen kan suges op, vurderes det, at der ikke er fare for forurening af grundvandet eller dræn mv.

Anlæg og tekniske foranstaltninger renses, vedligeholdes og udskiftes i en sådan grad at det sikrer en korrekt brug og effekt. Medarbejderne er grundigt introducerede til opgaverne, hvilket er med til at sikre, at disse bliver udført korrekt, og med minimal risiko for uheld som følge af forkert håndtering af kemikalier, gylle, olie mv. Ejer og andre med fast adgang til bedriften er bekendt med beredskabsplanens indhold. Planen har en fast plads på staldkontoret og i ejers privatbolig.

Al omlastning af gylle sker med gyllevogn med fastmonteret kran, hvor pumpen sidder på gyllevognen, og der sker en automatisk tømning af pumperøret. Om lastning sker altid under opsyn, derfor vurderes det, at der ikke er større risiko for uheld i forbindelse med utilsigtet igangsætning af pumper, spild m.m.

En gang årligt tømmes gyllebeholderen, i forbindelse med den normale udbringning af gylle, hvorved gyllebeholderen visuelt kan kontrolleres for evt. skader. Der foretages desuden lovpligtigt eftersyn og vedligeholdelse, hvilket betyder, at beholderen hvert 10 år bliver kontrolleret for, om der skulle være tegn på begyndende utætheder.

Dieseltanken er hævet over jorden og placeret hvor der er minimal risiko for påkørsel. Tanken udskiftes i overensstemmelse med olietankbekendtgørelsens sløjfningsterminer.

Ved at følge de retningslinjer der er anført i beredskabsplanen forventes skadevirkninger ved evt. uheld minimeret, da der vil ske forureningsbegrænsende foranstaltninger i form af inddæmning, oppumpning m.v.

Vurdering

Det vurderes, at der med beredskabsplanen er taget forbehold for eventuelle uheld. Beredskabsplaner skal altid være opdateret for at være brugbar. Desuden skal kommunen og/eller miljøvagten altid kontaktes ved større uheld og hvis der er fare for det.

Vilkår

- 4.15 Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: * Alarmcentralen, tlf.: 112 og efterfølgende straks at underrette: * Tilsynsmyndigheden, Vordingborg Kommune, Teknisk Forvaltning, tlf.: 55 36 36 36. Uden for almindelig arbejdstid kontaktes Miljøvagten på 114.
- 4.16 Beredskabsplanen indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og skal udleveres til indsatslederen/miljømyndigheden i forbindelse med uheld, forureninger, brand, ol. Desuden skal den altid være opdateret så alle kontaktoplysninger og telefonnumre er de relevante
- 4.17 Beredskabsplanen skal løbende opdateres ved ændringer af kontaktpersoner, telefonnumre og lign. Desuden skal den min. 1 gang årligt gennemgås for om procedurerne fortsat er relevante. Planen skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.
- 4.18 Beredskabsplan omfattende hele ejendommen efter udvidelsen skal indsendes når byggeriet af staldene påbegyndes.

5. Gødningstyper, opbevaring og håndtering

[...]

Tabel 4 Oversigt over opbevaringsanlæg til husdyrgødning på ejendommen.

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Kontrolleres	Kapacitet (m ³)	Over-Dækning	Pumpesystem fra beholder til gyllevogn
Gyllebeholder 1	2008	2018	2.500	Teltdug	Ikke fast. Der pumpes over med kran under opsyn
Gyllebeholder 2	2008	2018	2.500	Teltdug	Ikke fast. Der pumpes over med kran under opsyn
Gyllebeholder 3	Ny		4.000	Teltdug	Ikke fast. Der pumpes over med kran under opsyn
I alt			9.000		

Kapacitets beregninger viser, at der er en samlet mængde af husdyrgødning på 11.973 m³ ud fra de gængse beregningsmetoder. Da der er teltdug på beholderne skal regnvand fratrækkes, hvilket giver en reduktion på 990 m³. Der er krav om overdækning, når gyllebeholdere som anvendes til svinegylle og ligger nærmere end 300 m fra nærmeste beboelse. Den nye gyllebeholder kommer til at ligge nærmere til nabo end 300 m. Det derfor et krav, at beholderen overdækkes.

Der tilføres altså beholderen en samlet mængde husdyrgødning samt spildevand fra rengøring på 10.983 m³.

Det giver en samlet opbevaringskapacitet på 9,8 mdr.

Der køres gylle ud både forår og efterår, hvilket giver bedre kapacitet i beholderen hen over vinterperioden.

Vurdering

Ved udvidelsen af svinebesætningen stiger gødningsmængden. Den øgede mængde gødning samt spildevand fra stalde vurderes, at kunne være i ejendommens gyllebeholdere efter opførelse af en ny beholder. Kravet til opbevaringskapacitet er normalt 9 måneder. Der er på denne ejendom 9,8 mdr. Da der ydermere udbringes gylle ud både efterår og forår kan opbevaring af gylle ske fuldt forsvarligt til udbringning kan finde sted.

[...]

Alle gyllebeholdere vil være forsynet med teltdug. Hvis teltdugen skal have en effekt i forhold til lugt skal den være hel og lukket. Intentionen bag kravet om overdækning, hvis en beholder med svinegylle ligger nærmere end 300 m fra naboen er gener fra lugt. Der stilles derfor vilkår om, at teltdugen skal vedligeholdes og holdes lukket uden for de perioder, hvor der sker udbringning af husdyrgødning. Normalt har en teltdug også en funktion i forhold til

ammoniakafdampning, men da gyllen undergår en forsuring som reducerer ammoniakafdampningen er teltdugen ikke det primære i forhold til det

Omlastning af gylle sker med gyllevogn med fastmonteret kran, hvor pumpen sidder på gyllevognen. Da der sker en automatisk tømning af pumperøret stilles der vilkår om, at pumpning skal ske på befæstet areal og under opsyn.

Vilkår

- 5.1 Produktionsniveauet må aldrig overstige det niveau, som der er egne udspretningsarealer og gylleaftaler til.
- 5.2 Påfyldning af gylle skal ske under opsyn medmindre gyllen suges op
- 5.3 Gylleudbringning skal ske over en så kort og samlet periode som muligt.
- 5.4 Den ny gyllebeholder på 4.000 m³ skal være opført senest 1 år efter staldbyggeriet er påbegyndt. Beholderen skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 5.5 Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle samt fjernelse af bundfald.
- 5.6 Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen. Hvis en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Kommunen underrettes straks herom.

Vilkår 5.2 er overført fra den oprindelige godkendelse.

[...]

6. Forurening og gener fra husdyrbruget

I dette afsnit gennemgås de faktorer, der kan give forurening og gener fra husdyrbruget.

6.1 Lugt

Der skal laves en vurdering af væsentlige lugtgener for nærmeste naboer, nærmeste samlede bebyggelse (landsbyer) og nærmeste byzone.

Ansøgningssystemet har beregnet en teoretisk lugtemission fra staldbygningerne. Det fremgår af beregningen, at geneafstanden for lugt overholdes til samtlige typer af bebyggelser. Se samlet lugtberegning herunder:

Tabel 11 Oversigt over lugtgeneafstande efter udvidelsen

Område	Afstand til område i m	Lugtgeneafstand i m
Byzone Ny Borre	774	458,12
Samlet bebyggelse Toftvænget	>1000	739,12

Enkelt bolig Østerborgvej 8	335	304,1
--------------------------------	-----	-------

[...]

Vurdering

Da lugtgenæafstandene er overholdt vurderes det, at der ikke vil være væsentlige lugtgener for omgivelserne. Da rengøring af stalde spiller en rolle for lugtafgivelsen, men ikke indgår i lugtberegningerne stilles der for at begrænse evt. lugtgener mest muligt vilkår om rengøring. Det forventes også, at rengøring af ventilationsskaktene i forbindelse med staldrengøring samt overbrusningsanlæggene til grisene vil mindske lugten.

Vilkår

6.1 Lugtgenerne skal begrænses ved en god staldhygiejne. Det skal sikres at stier og båse o.l. holdes rene, samt at fodringsanlæg holdes rene.

6.2 Støj

På ejendommen er der bl.a. støj fra staldventilation, indblæsning af korn i silo, brug af kompressor samt fra traktor-/lastbiltransport.

[...]

Vurdering

Det vurderes at støjgenerne fra produktionen vil være begrænset uden for ejendommen.

I tabel 12 kan Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj for virksomheder. Støj måles i skel til virksomheden

Bemærk at grænseværdierne for støj omfatter stationære anlæg. Støj i forbindelse med markarbejde er ikke omfattet af grænseværdierne.

Tabel 12 Maksimalt støjniveau fordelt over døgnet målt i skel fra stationære anlæg

Ugedag	Tidsrum	Max. Støjniveau, dB(A)
Mandage – fredage	07.00 – 18.00	55
	18.00 – 22.00	45
	22.00 – 07-00	40
Lørdage	07.00 – 14.00	55
	14.00 – 22.00	45
	22.00 – 07.00	40
Søn- og helligdage	07-00 – 22-00	45
	22.00 – 07.00	40

Vilkår

6.2 Virksomhedens stationære anlæg må ikke overskride Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj målt i virksomhedens skel. Se tabel 12.

- 6.3 Defekte tekniske installationer/anlæg, som giver anledning til støj skal straks udbedres, udskiftes eller tages ud af drift.
- 6.4 Virksomheden skal på tilsynsmyndighedens forlangende lade dokumentere, at vilkår 6.2 er overholdt. Dokumentation kan højst kræves én gang årligt.
- Dokumentation skal ske ved måling / beregning af den støj, aktiviteterne påfører omgivelserne. Målingerne / beregningerne skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984, nr. 6/1984 og nr. 5/1993.
- Målingerne / beregningerne skal foretages af et målefirma / institut, som er uvildigt, og som af Miljøstyrelsen er godkendt til at udføre dette arbejde.
- 6.5 Tomgangskørsel må kun ske inde på virksomhedens areal, og kun når det af tekniske årsager er påkrævet
- 6.6 Døre og porte til fodercentralen skal holdes lukket, når anlægget er i drift

Vilkår for støj er overført fra den oprindelige godkendelse

6.3 Transport

Arbejdskørsel til og fra produktionen sker ad Risbækvej. Hovedparten af transporterne består i levering og afhentning af grise, udbringning af husdyrgødning samt levering af foder. Transporterne med husdyrgødning og korn er sæsonbetinget, mens levering og afhentning af svin sker ugentligt.

Ansøger ønsker at etablere yderligere en adgangsvej til ejendommen så der er både en udkørsel og en indkørsel. Se bilag 1A. Det sker for at lette til- og frakørselsforholdene for lastbiler. Vordingborg Kommune, Trafik og Park har meddelt tilladelse til dette den 18-08-2015.

Transporterne vil primært foregå inden for normal arbejdstid 06-18. Alle grænseværdier for støj vil blive overholdt og der vil kun i meget få tilfælde opstå gene fra transport.

Det tilstræbes, at kørslen sker på hverdage i normal arbejdstid, men i højsæsonen vil der være øget trafik på og omkring ejendommen uden for de anførte tidspunkter.

Tabel 13. Oversigt over transporter til og fra ejendommen

Transporter:	Øget transport
Levering af foder	108
Levering af mineraler mv.	27
Levering af slagtesvin (30 kg)	52
Afhentning af slagtesvin	52
Transporter med husdyrgødning	548

Levering af brændstof	13
Afhentning af døde dyr	52
Afhentning af affald	12
Andet/diverse	10
I alt	819

Vurdering

Antallet af transporter øges ikke væsentligt, da lastbiler nu enten kommer med anhænger eller vognene kører med større læs end tidligere. En del af transporterne er begrænset til enkelte af årets dage. Lastbilerne kan efter etablering af ny ud-/indkørsel let komme fra ejendommen. Desuden er der alene spredt bebyggelse i området omkring ejendommen. Vordingborg Kommune vurderer derfor samlet, at transporterne ikke vil give anledning til væsentlige gener for omkringboende

Vilkår

6.7 Transport gennem bymæssig bebyggelse i forbindelse med udbringning af gylle må kun ske på hverdage (mandag-fredag)

Vilkåret er overført fra den tidligere godkendelse.

6.4 Lys

Der er lys i staldene min. 8 timer dagligt, da der er velfærdsmæssige krav om det. Ud over disse timer vil der være lys ved arbejde i staldene osv. Lyset kører på timer.

Udendørs er der installeret 2 projektører. De er ikke tændt fast, men tændes nat og aften, hvis der sker uforudsete hændelser. Det samme gælder i landbrugets højsæson, hvor der høstes og/eller udbringes husdyrgødning.

Vurdering

Lyset i staldene er slukket om natten og vurderes derfor ikke at give anledning til gene for omkringboende. Udendørs belysning vil ikke være tændt fast og forventes derfor heller ikke at give anledning til væsentlige gener. I landbrugets højsæson vil de 2 projektere være tændt, men det vurderes ikke at give væsentlige gener uden for ejendommens areal.

Der stilles derfor ikke vilkår omkring belysning.

[...]

6.7 Støv

Der vil være støv fra dyrene, dog ikke i et omfang, så det opleves uden for staldene. Støvet minimeres som følge af omhyggelig management. Der vil være begrænset støvgener i forbindelse med daglig håndtering af foder, da det foregår i et lukket system.

I forbindelse med høst og indblæsning af korn/foder i siloen, kan der forekomme støvgener. Pga. afstanden til nærmeste nabo vurderes det, at naboer ikke vil opleve gener i forbindelse med støv når der indblæses korn i høst.

Vurdering

Det vurderes samlet at der ikke vil være støvgener fra drift af stalde mv. uden for ejendommen i forbindelse med dyreholdet. Der stilles derfor ingen vilkår til støv.

7. Påvirkning fra arealerne og anlægget

[...]

7.3 Beskyttede naturtyper, herunder Natura 2000 og bilag IV arter

[...]

Påvirkning af kategori 1-natur

Nærmeste kategori 1-natur, som er et kalkoverdrev, ligger ca. 1,7 km syd for stald og lager. Total deposition på overdrevet fra anlægget: 0,0 kg.

Påvirkning af kategori 2-natur

Nærmeste kategori 2-natur, som er et overdrev, ligger ca. 1,6 km sydvest for stald og lager. Total deposition på overdrevet fra anlægget: 0,0 kg N/år

Påvirkning af kategori 3-natur

Nærmeste kategori 3-natur, som er et overdrev, ligger ca. 1,4 km øst for stald og lager. Total deposition på overdrevet fra anlægget: 0,0 kg N/år

Påvirkning af beskyttet natur efter Naturbeskyttelseslovens [note 11 udeladt] §3

Nærmeste beskyttede natur, som er en sø, ligger ca. 900 m syd for stald og lager. Total deposition fra anlægget på området: 0,0 kg N/år

Påvirkning af Natura 2000

Nærmeste Natura 2000 område, som er Busemarke Mose og Råby Sø (nr.183) ligger 1,5 km syd for stald og lager. Total deposition fra anlægget til Natura 2000 området :0,0 kg N/år

[...]

Natura 2000 område 171 - Klinteskov og Klinteskov Kalkgrund ligger 2 km øst for stald og lager. Total deposition fra anlægget på området: 0,0 kg N/år

[...]

Påvirkning af bilag IV arter

[...]

Vordingborg Kommune har kendskab til forekomst af en bilag IV art i et grusgravsområde 1 km nordvest for stald og lager. Det drejer sig om Markfirben.

Vurdering

Baggrundsbelastningen i Vordingborg Kommune på ca. 10,3 kgN/ha/år. Beregninger i husdyrgodkendelse.dk foretaget af Vordingborg Kommune viser, at ammoniak depositionen fra produktionen ved de beskyttede naturtyper og i Natura 2000 områderne er 0,0 kg.

På den baggrund vurderer Vordingborg Kommune, at tålegrænserne for de beskyttede naturtyper, herunder Natura 2000 ikke vil blive overskredet på baggrund af udvidelsen af svinebesætningen på Risbækvej 5.

Endvidere vil produktionen og udspretningsarealernes beliggenhed i forhold til Natura 2000 områder og beskyttet natur ikke medføre, at der vil ske en negativ påvirkning af områderne eller af bilag IV arter.

[...]

8. Bedst tilgængelige teknik

[...]

Valg af teknologi

❖ [...]

- ❖ Svovlsyrebehandling af gylle er valgt. Herved sker der en reduktion af ammoniak fra stald-anlægget og gyllebeholdere. Derudover er det valgt at overdække alle gyllebeholder samt den nye. Overdækning er ikke nødvendig for at overholde kravet om ammoniakreduktion på ejendommen.

[...]

8.3 Gødningsopbevaring

Alle gyllebeholdere overdækkes med teltdug hvilket begrænser afdampning af ammoniak og lugtemission. Desuden reduceres mængden af regnvand i gyllebeholderen, hvilket betyder at der ikke køres med gylle opblandet med regnvand når gyllen skal udbringes.

8.4 Udbringning af husdyrgødning

[...]

Pumpning og håndtering af husdyrgødning i øvrigt foregår normalt indenfor normal arbejdstid.

[...]

Vilkår

- 8.1 Svovlsyretanken skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar. Procestanken skal være forsynet med låg.
- 8.2 Der må kun anvendes svovlsyre til forsuring af gyllen.
- 8.3 Før svovlsyrebehandling må den gennemsnitlige pH-værdi i gyllen på månedsbasis maksimalt være 6,0. Alle målte pH-værdier før svovlsyrebehandling skal dog være mindre end 6,5.
- 8.4 Svovlsyrebehandlingsanlægget skal indstilles til at behandle gyllen til pH-værdi 5,5.
- 8.5 Svovlsyrebehandlet gylle må ikke opbevares sammen med ubehandlet gylle.
- 8.6 Svovlsyrebehandlingsanlægget skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.
- 8.7 Gyllens pH-værdi skal registreres elektronisk før og efter hver svovlsyrebehandling. Der skal endvidere føres en elektronisk statistik, der som minimum indeholder oplysninger om de gennemsnitlige pH-værdier i gyllen på måneds-basis før svovlsyrebehandling.

8.8 Der skal indgås en skriftlig aftale med producenten om serviceeftersyn af svovlsyrebehandlingsanlægget, herunder kalibrering af pH-målere. Svovlsyrebehandlingsanlægget skal kontrolleres af producenten mindst hver fjerde måned. Serviceaftale med producenten skal opbevares på husdyrbruget.

8.9 Vordingborg Kommune skal underrettes i følgende situationer:

- Den gennemsnitlige pH-værdi i gyllen på månedsbasis er større end 6,0 før svovlsyrebehandling.
- Der måles pH-værdier før svovlsyrebehandling, som er større end 6,5, i en sammenhængende periode på mere end 2 uger.
- Svovlsyrebehandlingsanlægget er ude af drift i en periode på mere end 5 dage.
- Data for pH-målinger, dokumentation for kalibrering af pH-måler samt kontrol-rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på Vordingborg Kommunes forlangende.

[...]

10. Vilkår fra eksisterende godkendelse som ophæves

Den oprindelige godkendelse er udarbejdet umiddelbart efter den nye husdyrlov trådte i kraft. Dermed er der flere vilkår som ikke længere er relevante eller som er blevet til lovgivning. Der er desuden nogle vilkår som er fjernet af Natur og Miljøklagenævnet.

Følgende vilkår fjernes derfor

[...]

Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

3.1 Svinestaldens tag skal være mørkebrunt eller sort for ikke at skæmme landskabet.

Vilkåret fjernes og erstattes af nyt vilkår til byggeriet efter en ny konkret landskabelig vurdering ud fra de nuværende forhold på ejendommen.

[...]

Gødningstyper, opbevaring og udbringning

5.2 Håndtering af gylle skal ske under opsyn således, at spild undgås

Vilkåret fjernes da påfyldning kun må ske på befæstet areal med afløb til beholder medmindre det suges

5.3 Påfyldning af gylle må kun ske på befæstet areal med afløb til gyllebeholderen.

Vilkåret erstattes med et nyt med tilføjelsen medmindre det suges op

[...]"

Kommunens bemærkninger til klagerne

Vordingborg Kommune har den 30. juni 2016 indsendt følgende bemærkninger i anledning af klagen:

"Vordingborg Kommune har den 12. maj 2016 meddelt miljøgodkendelse til Risbækgård ApS, Risbækvej 5, 4791 Borre. Anpartsselskabet ejes af ansøger, Bjerke Jensen.

[...]

Natura 2000

Risbækgård ligger i nærheden af to Natura 2000 områder. Det ene er Busemarke Mose/ Råby Sø (nr.183) og det andet er Klinteskov (nr.171).

Ammoniak fra stalde

Det fremgår af godkendelsen, at der udledes 5006,60 KgN/år mindre end grænsen er for ammoniakemission fra ejendommen jf. husdyrgodkendelse.dk. Baggrunden er, at der anvendes gylleforsuring i såvel nye som eksisterende stalde.

Vordingborg Kommune har foretaget en beregning i husdyrgodkendelse.dk på ammoniakdeposition fra staldene til nærmeste punkt i begge Natura 2000 områder. Begge beregninger viser, at depositionen er 0,0 i nærmeste punkt i området. Vordingborg mener på den baggrund ikke udvidelsen at slagtesvinebesætninger, giver anledning til problemer med øget ammoniakdeposition i de to Natura 2000 områder.

[...]

Gylletanke

Det er efter vores opfattelse ikke en mulighed, at stramme reglerne for kontrol med landbrugets gyllebeholdere på baggrund af et uheld med en beholder. Uheldet skyldtes, at der opstod et brud mellem bunden og væggen, som betød, der trængte gylle ud. Ejer gjorde alt, hvad der var muligt for at opsamle gyllen, flytte resten af gyllen til andre beholdere i området og advisere myndighederne. Der har foregået et kæmpe reoveringsarbejde og beholderen er gennemgået af en beholderkontrollant for tæthed og styrke, inden den blev genindsat i driften.

Proceduren i sagsbehandlingen:

Det er korrekt, at Vordingborg Kommune meddelte godkendelsen kort tid efter høringsperioden var overstået. Bemærkninger fra både Østmøn Naturforening (ØMN) og Dan Thygesen var kommunen i hænde fra morgenstunden. Dermed kunne vi allerede her påbegynde en behandling af de indkomne kommentarer. Vi havde samtidig allerede været i løbende dialog med ØMN i de 6 uger offentlighedsfasen varede, så vi var i god tid inden bekendt med, hvilke punkter i godkendelsen, de primært havde bemærkninger til.

Vordingborg Kommune har også offentliggjort modtagelsen af ansøgningen om tillæg til miljøgodkendelse med 4 ugers frist for alle til at fremkomme med bemærkninger. En del af de bemærkninger vi modtog i den forbindelse, er de samme, som dem vi modtog efter offentlighedsfasen, hvorfor svarende var enkle at udarbejde.

Det er kommunens opfattelse, at vi har fulgt reglerne i husdyrloven, herunder principperne for vurdering af husdyrbrugs påvirkning af Natura 2000 områder. Vi mener derfor, at vores håndtering af sagen har været fuldt ud korrekt i forhold til lovgivningen."

Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Indledende bemærkninger

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 12 og kræver en godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, stk. 3.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Godkendelsen skal indeholde vilkår, der sikrer, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at kravene i husdyrbruglovens § 19 opfyldes, jf. husdyrbruglovens § 27.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

Efter husdyrbruglovens § 26, stk. 2, skal der foretages en samlet vurdering af alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden den 1. januar 2007 på husdyrbruget, dog højst over en 8-årig periode.

De nærmere regler om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 218 af 28. februar 2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 55, stk. 1, at Miljø- og Fødevarerklagenævnet behandler sager efter de hidtil gældende regler, når anmeldelsen eller ansøgningen om tilladelse eller godkendelse af husdyrbrug er modtaget af kommunalbestyrelsen før den 2. marts 2017. Da ansøgningen om godkendelse af husdyrbruget er indsendt til kommunalbestyrelsen den 18. december 2014, er henvisningerne i det følgende til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen derfor en henvisning til den dagældende bekendtgørelse, dvs. bekendtgørelse nr. 1283 af 8. december 2014 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Bemærkninger til klagepunkterne

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har behandlet klagen under følgende punkter:

1. Oplysninger om ansøger
2. Kommunens sagsbehandling
3. Lugtgener
4. Fluegener
5. Støjgener
6. Lysgener
7. Støvgener
8. Transportgener og vejret
9. Afstandskrav til vandløb
10. Håndtering af gylle
11. Ammoniakpåvirkning af natur og bilag IV-arter
12. Påvirkning af landskabet
13. Påvirkning af naboernes vandforsyning
14. Arealregulering
15. Øvrige forhold og tilsyn

Efter nævnets vurdering er der - ud over de ovenfor behandlede klagepunkter - ikke med klagerne fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af kommunens afgørelse.

Ad. 1. Oplysninger om ansøger

En klager har anført, at det burde være Kaj Allan Jensen, der som direktør i anpartsselskabet Risbækgård ApS, står som ansøger. Vordingborg Kommune har i sine bemærkninger til klagerne oplyst, at miljøgodkendelsen er meddelt til Risbækgård ApS, og at anpartsselskabet ejes af ansøger, Bjerke Jensen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at en miljøgodkendelse kan udstedes til et selskab eller en person. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at undersøge ejer- og ledelsesforholdene i Risbækgård ApS nærmere.

Ad 2. Kommunens sagsbehandling

Flere klager har klaget over kommunens sagsbehandling, herunder kommunens manglende behandling af høringssvarene. Klagerne har således anført, at kommunen offentliggjorde den endelige afgørelse 1 time og 17 minutter efter offentlighedsfasens udløb.

Husdyrbruglovens § 55, stk. 2, har følgende ordlyd:

”Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal inddrage offentligheden, før den træffer afgørelse om godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 2, eller andre etableringer, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug, der kan medføre en væsentlig påvirkning på miljøet.”

Det fremgår endvidere af § 55, stk. 4, at kommunen skal fremsende ”udkast til afgørelse eller en orientering om udkastet til afgørelse til naboer og andre berørte med oplysning om, at der er 6 ugers frist til at kommentere udkastet”. Det følger endvidere af bestemmelsen, at det af en orientering skal fremgå, hvordan det samlede udkast til afgørelse kan rekvireres, og kommunen skal informere om supplerende oplysninger til ansøgningen og andre oplysninger af relevans for afgørelsen, der er modtaget efter den indledende offentlige annoncering.

Kommunen har i høringsperioden modtaget bemærkninger fra Østmøns Naturforening samt én omboende.

Vordingborg Kommune har i sine bemærkninger til klagerne oplyst, at behandlingen af de indkomne bemærkninger allerede var kommunen i hænde før høringsfristens udløb, og at bemærkningerne derfor blev behandlet før høringsfristens udløb den 12. maj 2016, kl. 15.00. Af miljøgodkendelsens side 7 fremgår videre, at kommunen har modtaget bemærkninger fra Østmøns Naturforening samt den omboende, men at bemærkningerne ikke har givet anledning til ændringer i miljøgodkendelsens vilkår.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på det foreliggende grundlag, at Vordingborg Kommune har inddraget høringssvarene i sin sagsbehandling, og at kommunen har gennemført en offentlighedsprocedure i overensstemmelse med husdyrbruglovens § 55, stk. 3-5, jf. § 55, stk. 2.

En omboende har videre klaget over, at vedkommende ikke er blevet orienteret direkte om den endelige afgørelse.

Efter § 55, stk. 5, underretter kommunalbestyrelsen offentligheden ved offentlig annoncering, når den har truffet afgørelse om en ansøgning om miljøgodkendelse. Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder, jf. husdyrbruglovens §§ 84-87, jf. § 55, stk. 6. Underretning til personer, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens

udfald, herunder bl.a. naboer, kan dog ske ved offentlig annoncering, jf. § 55, stk. 7, jf. § 84, stk. 1, nr. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på denne baggrund, at kommunen har foretaget korrekt orientering af klager.

Nævnet finder ikke i øvrigt på grundlag af de foreliggende oplysninger, at kommunen i sin sagsbehandling har begået væsentlige fejl.

Ad 3. Lugtgener

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 12, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. lugt, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, overskrides. Udvidelser eller ændringer af et husdyrbrug omfattet af husdyrbruglovens § 12, stk. 3, kan heller ikke godkendes, såfremt der ved en samlet vurdering af hele husdyrbruget vurderes at være væsentlige virkninger på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 2.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, fremgår, at der skal beregnes en geneafstand ud fra både Miljøstyrelsens lugtmodel (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug), og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Det fremgår af godkendelsen, at der er foretaget lugtberegninger i det elektroniske ansøgningsystem www.husdyrgodkendelse.dk. Beregningerne viser, at lugtbeskyttelsesniveauet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit B, er overholdt i forhold til alle tre genekategorier – byzone/sommerhusområde, samlet bebyggelse i landzone m.v. og enkeltboliger.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige lugtgener, hvis de af kommunen fastsatte vilkår overholdes. Nævnet lægger herved vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder m.v. inden for de udregnede lugtgeneafstande, og at der ikke er grundlag for at antage, at husdyrbrugets lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabelt for de omkringboende.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har dog konstateret, at der ikke i tillægget er fastsat vilkår til antal stipladser/antal kg dyr på stald eller staldsystem, hvilket har betydning for lugt fra anlægget. Nævnet tilføjer derfor vilkår herom (ændret vilkår 4.1).

Ad 4. Fluegener

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, jf. bilag 2, punkt H33 og H34, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal indeholde oplysninger om fluebekæmpelse og anden skadedyrsbekæmpelse.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en samlet vurdering, at den ansøgte produktion ikke vil medføre væsentlige fluegener for de omkringboende, så længe ansøger overholder de i godkendelsen angivne foranstaltninger. Nævnet har herved lagt vægt på, at forebyggelse af flueplage først og fremmest kræver en god gødningshåndtering samt en generel god staldhygiejne

med fjernelse af gødnings- og foderrester. Et husdyrbrug må i øvrigt sikre, at fluer bekæmpes i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet tilføjer derfor et nyt vilkår 6.10 om effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer.

Ad 5. Støjgener

Efter husdyrbruglovens § 23, nr. 3, skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 11 eller § 12 varetage hensynet til begrænsning af eventuelle gener for naboer, herunder støjgener.

En godkendelse efter husdyrbruglovens § 12 skal, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 13, stk. 1, nr. 11, indeholde vilkår, der begrænser eventuelle gener for naboer, herunder støjgener fra anlægget.

Ved fastsættelse af støjvilkårene for landbrugsvirksomheder bør der som udgangspunkt anvendes de gældende vejledende grænseværdier for støj, der svarer til de almindeligt gældende grænser for virksomheder (vejledning nr. 5/1984 om ekstern støj fra virksomheder). Vilkåret skal gælde al støj fra husdyrbrugets bygningsparcel.

Vordingborg Kommune har i vilkår 6.2 fastsat vilkår om støj fra virksomhedens stationære anlæg.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at vilkåret bør ændres, således at det omhandler al støj fra virksomheden. Nævnet ændrer derfor vilkår 6.2.

Ad 6. Lysgener

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, jf. bilag 2, punkt D13, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 11 eller 12 skal indeholde oplysninger om "belysningsforhold".

Efter en samlet vurdering finder Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at der ikke skal stilles yderligere vilkår omkring belysning. Nævnet har herved bl.a. lagt vægt på, at der ikke er naboer tæt på anlægget.

Ad 7. Støvgener

Efter husdyrbruglovens § 23, nr. 3, skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 varetage hensynet til begrænsning af eventuelle gener for naboer, herunder støvgener.

Vordingborg Kommune har i tillægget til miljøgodkendelsen vurderet, at der samlet set ikke vil være støvgener fra drift af stalde mv. uden for ejendommen i forbindelse med dyreholdet, og kommunen har derfor ikke stillet vilkår til støv.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering og fastsætte vilkår med henblik på begrænsning af støvgener fra husdyrbruget.

Ad 8. Transportgener og vejret

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 9, stk. 2, skal kommunen i forbindelse med en ansøgning om godkendelse vurdere, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

I tilknytning hertil fremgår det af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, jf. bilag 2, punkt D12 og H35, at en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 11 eller 12 skal indeholde oplysninger om virksomhedens interne transportveje og til- og frakørselsforhold vedrørende arbejdskørsel, herunder transport af husdyrgødning og ind- og udlevering af dyr, samt en vurdering af støjbelastningen i forbindelse hermed.

Der er i tillægget til miljøgodkendelsen redegjort for antallet af forventede transporter samt for til- og frakørsel via Risbækvej, og kommunen har i 2015 meddelt tilladelse til etablering af en yderligere adgangsvej. Kommunen har endvidere stillet vilkår om, at transport gennem bymæssig bebyggelse i forbindelse med udbringning af gylle kun må ske på hverdage, og kommunen har samlet vurderet, at transporterne ikke vil give anledning til væsentlige gener for omboende. En oversigt over ind- og udkørsel er vedlagt miljøgodkendelsen som bilag 1A.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering og fastsætte yderligere vilkår til begrænsning af transporterne til og fra husdyrbruget.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at en miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere, hvilke af ejendommens adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra bedriften. Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet og vejret til Østerborgvej reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

Ad 9. Afstandskrav til vandløb

Flere klager har anført, at stalden ikke overholder afstandskravet på 15 meter til vandløb. Afstandskravet følger af husdyrbruglovens § 8, stk. 1, nr. 3, hvorefter stalde og lignende samt gødningsopbevaringsanlæg for husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder ikke må etableres inden for "15 m til vandløb (herunder dræn) og søer".

Klagerne har i denne forbindelse anført, at der tidligere har været et vandløb, hvor stalden nu ligger, hvilket klagerne bl.a. støtter på kort- og fotomateriale.

I Vordingborg Kommunes kommentarer til de indkomne bemærkninger i forbindelse med offentliggørelsen af ansøgning om miljøgodkendelse anføres, at "Vordingborg Kommune v/vandløbsgruppen ikke har kendskab til, at der er et vandløb det pågældende sted. Det fremgår heller ikke af gamle kort, at der har været et vandløb."

Miljø- og Fødevareklagenævnet har gennemgået det fremsendte kortmateriale og konstaterer, at der på flere kort kan ses en "blå streg" fra Risbækvej til Risbækgård, hvilket indikerer en terrænfordybning, som kan indeholde vand. Nævnet har endvidere konstateret, at der tidligere løb en vej langs den "blå streg" fra Risbækvej til Risbækgård.

Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der efter husdyrbrugloven er tale om et vandløb, hvis der er tale om en klart afgrænset terrænfordybning, som bestandigt eller nogenlunde regelmæssigt

er vandførende.⁴ Skelgrøfter, vejgrøfter og lignende opfylder efter nævnets vurdering ikke dette krav.

På baggrund af det foreliggende kortmateriale finder Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke grundlag for at tilsidesætte Vordingborg Kommunes vurdering af, at der ikke er et vandløb mellem Risbækvej og Risbækgård. Nævnet bemærker dog, at det ud fra det foreliggende kortmateriale må lægges til grund, at der er eller har været en skel- eller vejgrøft, hvortil der ikke gælder noget afstandskrav.

Ad 10. Håndtering af gylle

Flere af klagerne anfører, at håndteringen af gylle på husdyrbruget ikke er forsvarlig.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist, at det af klagerne anførte vedrørende tidligere og potentielle fremtidige gylleudslip er et tilsynsspørgsmål, ligesom det af klagerne anførte vedrørende åbne flapper på gylletankene er et tilsynsspørgsmål, jf. nedenfor afsnit 15.

På baggrund af klagerne har Miljø- og Fødevareklagenævnet imidlertid nærmere undersøgt de i miljøgodkendelsen fastsatte krav til overdækning af gyllebeholdere, opbevaring og håndtering af gylle, vaskeplads og arealerne ved gyllebeholdere samt forsurening af gyllen.

For så vidt angår overdækning af gyllebeholdere er der i miljøgodkendelsens vilkår 5.4 alene stillet vilkår om fast overdækning af den nye gyllebeholder på 4.000 m³, og der er således ikke stillet vilkår om overdækning af de to øvrige gyllebeholdere fra 2008.

Om overdækning af gyllebeholdere til flydende husdyrgødning fra bl.a. svin bestemmes i den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse⁵ § 20, stk. 3:

”Stk. 3. Beholdere for flydende husdyrgødning fra svin og kødædende pelsdyr, der er etableret i henhold til en anmeldelse, tilladelse eller godkendelse meddelt den 1. januar 2007 eller senere og mindre end 300 meter fra nabobeboelse på etableringstidspunktet, skal være forsynet med fast overdækning.”

Da afstanden fra gyllebeholdere til nærmeste nabo er under 300 meter, og da gyllebeholdere er etableret i 2008 finder Miljø- og Fødevareklagenævnet, at gyllebeholdere - også uden vilkårsfastsættelse - skal være forsynet med fast overdækning, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20, stk. 3. Nævnet fastsætter derfor ikke vilkår herom. Nævnet bemærker hertil, at afstandskravet i husdyrgødningsbekendtgørelsens § 20, stk. 3, gælder uanset om afskæringskriterierne for BAT og lugt er overholdt.

For så vidt angår opbevaring og håndtering af gylle har kommunen i vilkår 4.15-4.19 fastsat vilkår i tilfælde af driftsuheld, herunder vilkår om beredskabsplan. Videre har kommunen i vilkår 5.2 stillet vilkår om, at påfyldning af gylle skal ske under opsyn, medmindre gyllen suges op.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne forbindelse konstateret, at kommunen på miljøgodkendelsens side 44-45 har anført, at påfyldning kun må ske på befæstet areal med afløb til beholder, medmindre det suges, men at kommunen ikke har fastsat vilkår herom. Nævnet fastsætter derfor vilkår herom (ændret vilkår 5.2).

---

⁴ Se tilsvarende afgørelsen NMK-43-00383

⁵ Bekendtgørelse nr. 1324 af 15. november 2016 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder herefter ikke grundlag for at fastsætte yderligere vilkår vedrørende opbevaring og håndtering af gylle.

For så vidt angår vaskeplads og arealerne ved gyllebeholderne har kommunen fastsat vilkår 4.13 om, at vask skal ske på befæstet areal med afløb til gyllebeholder. Kommunen har ikke fastsat krav om befæstet areal ved gyllebeholderne, og det fremgår ikke af miljøgodkendelsen, at dette er et krav.

Uanset kommunen som anført af klagerne tidligere har tilkendegivet, at der er befæstet areal om gyllebeholderne, finder Miljø- og Fødevareklagenævnet, at kommunen har stillet tilstrækkelige vilkår til at sikre imod spild, og nævnet finder derfor ikke grundlag for at fastsætte yderligere vilkår om f.eks. befæstet areal ved gyllebeholderne.

Endeligt har kommunen for så vidt angår forsuring af gyllen stillet vilkår 8.1-8.9 om svovlsyrebehandling. Det bestemmes i vilkår 8.1, at svovlsyretanken skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar, og at procestanken skal være forsynet med låg.

Natur- og Miljøklagenævnet har den 20. marts 2012 i sagerne NMK-132-00054 (tidligere MKN-130-00347) og NMK-132-00563 truffet afgørelse om stadfæstelse af Vordingborg Kommunes afgørelse af 13. november 2008 om miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen Risbækvej 5, 4791 Borre, samt Vordingborg Kommunes afgørelse af 24. marts 2009 om tillæg til miljøgodkendelsen. Nævnet stadfæstede afgørelserne med tilføjelse af vilkår om bl.a. drift af gylleforsuringsanlægget.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder i overensstemmelse med Natur- og Miljøklagenævnets tidligere afgørelse, at der fortsat bør være fastsat vilkår om, at der skal være et anlæg til svovlsyrebehandling af gylle fra hele produktionen, og at der ligeledes fortsat bør være fastsat vilkår om, at svovlsyretanken skal placeres på en plads med støbt bund, og at tanken skal være sikret mod påkørsel. Nævnet fastsætter derfor vilkår herom (ændret vilkår 8.1). Nævnet finder herefter ikke grundlag for at fastsætte yderligere vilkår.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker endvidere, at vilkår 8.8 og 8.9, fastsat ved den påklagede afgørelse, mangler i den samlede vilkårsliste på tillæggets side 61.

Ad 11. Ammoniakpåvirkning af natur og bilag IV-arter

Efter husdyrbruglovens § 23, stk. 1, nr. 2, skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 12 varetage hensynet til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder.

Før der træffes afgørelse om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, skal der foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, jf. § 6, stk. 1, jf. § 7, stk. 6, i habitatbekendtgørelsen⁶. Denne vurdering skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 4. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 2. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2, ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte.

---

⁶ Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

Videre skal der foretages en vurdering af, om det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets⁷ bilag IV, litra a), jf. § 10, stk. 1, nr. 1, jf. § 7, stk. 6, i habitatbekendtgørelsen. Vurderingen skal fremgå af afgørelsen, jf. habitatbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 1, jf. stk. 3, kan kommunalbestyrelsen ikke godkende husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 12, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. ammoniak, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, overskrides. Udvidelser eller ændringer af et husdyrbrug omfattet af husdyrbruglovens § 12, stk. 3, kan heller ikke godkendes, såfremt der ved en samlet vurdering af hele husdyrbruget vurderes at være væsentlige virkninger på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 11, stk. 2.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, er der fastsat et ammoniakbeskyttelsesniveau, der i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbrugloven skal anvendes ved vurderingen af, om det ansøgte vil medføre væsentlige miljøpåvirkninger. Af bekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, fremgår bl.a. følgende:

"A. Beskyttelsesniveau for ammoniak

Beskyttelsesniveauet for ammoniak er sammensat af flere elementer:

- a) Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af § 11 og § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- b) Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- c) Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27, stk. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

[...]

2. Ad. b. Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Kategori 1-natur: De nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

[...]

Kategori 2-natur: De nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, der er omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Det drejer sig om naturtyperne: Højmoser, lobeliesøer samt heder større end 10 ha, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse.

[...]

---

⁷ Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer

3. Ad c. Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Kategori 3-natur: Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1- eller kategori 2-natur.

[...]"

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastsætter følgende krav til ammoniakdepositionen for hhv. kategori 1, 2 og 3-natur:

"4. Krav til ammoniakdepositionen for de forskellige ammoniakfølsomme naturtyper, jf. kategori 1-, kategori 2- og kategori 3-natur

Tabel 3. *Krav til ammoniakdepositionen i de forskellige områder. Med "totaldeposition" menes ammoniakdepositionen fra stald og lager fra hele husdyrbruget (både fra den ansøgte og eksisterende drift), mens der med "merdeposition" menes ændringen i ammoniakdepositionen fra husdyrbrugets anlæg (stald og lager) som følge af det ansøgte.*

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2, i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.

*) Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel) [...]."

Nævnet bemærker, at husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau for ammoniak ikke omfatter bl.a. søer og enge, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen om ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur må dog efter nævnets opfattelse forstås og administreres i lyset af reglerne i naturbeskyttelseslovens § 3 og § 65, stk. 3, og den hertil knyttede praksis. Det må således antages, at det ikke har været hensigten med ammoniakbeskyttelsesniveauet for kategori 3-natur at give kommunerne adgang til at godkende ansøgninger efter husdyrbrugloven om projekter, hvis realisering vil medføre ændringer i tilstanden af naturtyper, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, og dermed forudsætter dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3, jf. § 3.

Det fremgår af miljøgodkendelsen, at nærmeste kategori 1-natur er et kalkoverdrev, der ligger ca. 1,7 km syd for stald og lager. Nærmeste kategori 2-natur er et overdrev, som ligger ca. 1,6 km sydvest for stald og lager, og nærmeste kategori 3-natur er et overdrev, der ligger ca. 1,4 km øst for stald og lager. Totaldepositionen er i forhold til alle tre kategorier beregnet til 0,0 kg N/år.

Det fremgår videre af miljøgodkendelsen, at nærmeste beskyttede natur efter naturbeskyttelseslovens § 3 er en sø, der ligger ca. 900 m syd for stald og lager. Totaldeposition fra anlægget er 0,0 kg N/år i forhold til søen.

Ligeledes fremgår det af miljøgodkendelsen, at nærmeste Natura 2000-område er Busemarke Mose og Råby Sø, der ligger 1,5 km syd for stald og lager. Totaldeposition fra anlægget til området er 0,0 kg N/år. Natura 2000-område Klinteskoven og Klinteskov Kalkgrund ligger 2 km øst for stald og lager. Totaldeposition fra anlægget til området er 0,0 kg N/år.

Endeligt fremgår det af miljøgodkendelsen, at kommunen har kendskab til forekomst af bilag IV-arten markfirben i et grusgravområde 1 km nordvest for stald og lager.

Vordingborg Kommune har på denne baggrund vurderet, at tålegrænserne for de beskyttede naturtyper, herunder Natura 2000, ikke vil blive overskredet på baggrund af udvidelsen, og at produktionens beliggenhed i forhold til Natura 2000 områder og beskyttet natur ikke vil medføre, at der sker en negativ påvirkning af områderne eller af bilag IV-arter.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Vordingborg Kommunes vurderinger, herunder beregningerne af ammoniakdepositionen foretaget af kommunen. Nævnet bemærker hertil, at der netop ikke er beregnet en ammoniakpåvirkning af de nævnte naturtyper, og at det derfor heller ikke har været nødvendigt for kommunen at foretage en nærmere konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsens § 6, stk. 2 eller – som anført af klager – efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Ad 12. Påvirkning af landskabet

Bestemmelsen i husdyrbruglovens § 19 giver mulighed for, at hensynet til landskabelige værdier kan varetages ud fra eksempelvis et æstetisk, kulturhistorisk eller geologisk synspunkt⁸. I tilknytning hertil fremgår det ligeledes af husdyrbruglovens § 23, nr. 4, at vurderingen af bl.a. en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 11 og 12 også omfatter hensynet til de landskabelige værdier.

Landskabelige hensyn indgår blandt de forhold, som efter husdyrbruglovens § 31, jf. lovens § 19, kan føre til, at der skal meddeles afslag på en ansøgning om tilladelse/godkendelse efter lovens §§ 10, 11 eller 12.

I forbindelse med udvidelsen af produktionen på Risbækvej 5, 4791 Borre, ønsker ansøger at etablere nye staldanlæg i forlængelse af det eksisterende. Der opføres i alt 2.500 m² stald, en gyllebeholder på 4.000 m³ og to kornsiloer. Placeringen af gyllebeholder og fodersiloer fremgår af miljøgodkendelsens bilag 2⁹, som ligeledes indeholder en beplantningsplan. Af bilaget fremgår, at de nye bygninger placeres i tilknytning til den eksisterende bebyggelse.

---

⁸ Forslag til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (L 55), Folketingsåret 2006-2007, særtrykket, side 66.

⁹ Bilaget er ikke medtaget i Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse.

Vordingborg Kommune har vurderet, at landskabet omkring Risbækvej kan bære et moderne produktionsanlæg i større skala end de traditionelle, og at der dermed er mulighed for at indpasse byggeriet i området. Kommunen har stillet vilkår 3.1-3.9 om bl.a. farve- og materialevalg, regulering af terrænet og beplantning.

Kommunen har videre vurderet, at mørke staldtage ud fra en landskabsmæssig betragtning vurderes som værende den foretrukne løsning, men at mørke tage imidlertid vil resultere i betydelige større udgifter til isolering og forstærket tagkonstruktion. Kommunen har ud fra en samlet betragtning vurderet, at de ansøgte lyse tagflader på både nye og eksisterende stalde kan accepteres under forudsætning af, at der ud over tidligere vilkår om skalaformidlende beplantning yderligere etableres visuelt skærmende læhegnsplantninger omkring staldene.

Som nævnt har Natur- og Miljøklagenævnet den 20. marts 2012 i sagerne NMK-132-00054 (tidligere MKN-130-00347) og NMK-132-00563 truffet afgørelse om stadfæstelse af Vordingborg Kommunes afgørelse af 13. november 2008 om miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen Risbækvej 5, 4791 Borre, samt Vordingborg Kommunes afgørelse af 24. marts 2009 om tillæg til miljøgodkendelsen. Om landskabelige forhold anførte nævnet bl.a.:

“Natur- og Miljøklagenævnet lægger til grund på baggrund af sagens oplysninger og kommunens begrundelse, der er baseret på lokalkendskab samt faglig vurdering, at det reflekterende tag fremstår markant i omgivelserne omkring husdyrbruget og påvirker den visuelle værdi af området væsentligt. Nævnet finder derfor ikke er grundlag for at tilsidesætte kommunens skøn, hvorefter vilkåret om mørke tage er nødvendigt for at afbøde væsentlig påvirkning af landskabelige værdier. Det bemærkes herved, at ansøgeren uden væsentlige omkostninger kunne have indpasset projektet i overensstemmelse med vilkåret, hvis der var søgt om godkendelse, inden anlægget var bygget.”

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder ikke, at der med den påklagede afgørelse er fremkommet sådanne nye oplysninger om påvirkningen af landskabet, at det kan føre til en ændret vurdering i forbindelse med behandlingen af tillægget, ligesom nævnet ikke finder, at de yderligere beplantningstiltag kan afbøde påvirkningerne af landskabet.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder videre – i overensstemmelse med Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse fra 2012 – at ansøger uden væsentlige omkostninger kunne have etableret svinestalden med mørkt tag, hvis der var søgt om godkendelse, inden anlægget var bygget.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet fastsætter derfor vilkår om, at svinestaldens tag skal være mørkebrunt eller sort, svarende til det fastsatte vilkår i miljøgodkendelsen fra 2008 (nyt vilkår 3.1.a). Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker hertil, at det påhviler kommunen at føre tilsyn med, at vilkårene i godkendelser efter husdyrbrugloven overholdes, jf. afsnit 15 nedenfor.

Ad 13. Påvirkning af naboernes vandboring

Det fremgår af tillægget til miljøgodkendelsen, at der i nudrift anvendes 5.250 m³ vand årligt, at der i ansøgt drift anslås at skulle benyttes ca. 12.255 m³ årligt, og at vandforsyningen sker fra Magleby Vandværk, der har bekræftet, at vandværket kan forsyne Risbækgård med et årligt forbrug på 12.255 m³. Endvidere fremgår det, at det er muligt, at der på baggrund af det høje vandforbrug på et tidspunkt vil blive ansøgt om at etablere egen boring, hvilket i så fald kræver indvindingstilladelse fra kommunen.

Vordingborg Kommune har vurderet, at der ved opsætning af drikkepipler i fodertrug, iblødsætning m.v. er gjort, hvad der kan gøres for at holde vandforbruget nede.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering vedrørende vandforbruget, ligesom nævnet ikke finder grundlag for at konstatere, at Magleby Vandværk ikke kan forsyne Risbækgård med det anførte forbrug.

Ad 14. Arealregulering

For så vidt angår klagepunkterne vedrørende udbringning af husdyrgødning, bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at husdyrbrugloven blev ændret ved lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love.

Ændringsloven træder i kraft den 1. august 2017, men indeholder følgende overgangsbestemmelse i § 10, stk. 14:

”Stk. 14. I klagesager om tilladelse eller godkendelse efter §§ 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, der ikke er færdigbehandlet den 2. marts 2017, ophæver Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsatte vilkår i tilladelsen eller godkendelsen, der vedrører husdyrbrugets udbringningsarealer. Tilsvarende gælder for klagesager om tilladelse eller godkendelse efter §§ 10-12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, som Miljø- og Fødevareklagenævnet modtager den 2. marts 2017 eller senere. Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ikke herudover inddrage forhold vedrørende husdyrbrugets udbringningsarealer i sagsbehandlingen.”

Af lovens forarbejder¹⁰ fremgår, at det er Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at det ikke er en hensigtsmæssig udnyttelse af Miljø- og Fødevareklagenævnets ressourcer, at nævnet fra den 1. marts¹¹ realitetsbehandler klager over vilkår for udbringning af husdyrgødning, idet disse alene vil komme til at gælde i en meget kort periode, inden de automatisk vil bortfalde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet behandler på denne baggrund ikke klagepunkter relateret til udbringning af husdyrgødning. Nævnet ophæver samtidig vilkår 5.7-5.11, som fastsætter vilkår for udbringning af husdyrgødning.

Ad 15. Øvrige forhold og tilsyn

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan ved afgørelser om miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven kun tage stilling til forhold, der er omfattet af husdyrbrugloven, og tager derfor ikke stilling til klagepunkterne vedrørende bl.a. værdiforringelse af naboejendomme og MRSA-smitte.

Desuden bemærker Miljø- og Fødevareklagenævnet, at det påhviler kommunen at føre tilsyn med, at såvel reglerne i husdyrlovgivningen som godkendelser efter husdyrbrugloven og vilkårene heri overholdes. Der er således bl.a. et tilsynsspørgsmål, hvorledes et tidligere gylleudslip og potentielle fremtidige udslip håndteres, ligesom det er et tilsynsspørgsmål, om flapperne på gylletankene lukkes efter udbringning. Kommunen kan meddele påbud m.v. efter reglerne i husdyrbruglovens kapitel 4. Klage over den måde, hvorpå kommunen udøver tilsynspligten, kan indgives til Statsforvaltningen.

---

¹⁰ Specielle bemærkninger til § 10, stk. 14, i lovforslag nr. L 114, fremsat den 12. januar 2017

¹¹ Datoen blev ændret fra 1. marts til 2. marts i forbindelse med 3. behandling af lovforslaget

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Vordingborg Kommunes afgørelse af 12. maj 2016 om tillæg til miljøgodkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Risbækvej 5, 4791 Borre, med følgende ændringer:

Som nyt vilkår 3.1.a indsættes:

”3.1.a Svinestaldens tag skal være mørkebrunt eller sort for ikke at skæmme landskabet.”

Vilkår 4.1 ændres til:

”4.1 Der må maksimalt produceres 21.500 slagtesvin fra 30 – 110 kg årligt fordelt på 3120 stipladser i eksisterende stald og 2000 stipladser i den nye stald. Det maksimale antal slagtesvin på stald ad gangen må ikke overstige antal godkendte stipladser i hvert staldafsnit. Staldene skal være indrettet med delvist spaltegulv (25-49 % fast gulv).”

Vilkår 5.2 ændres til:

”5.2 Påfyldning af gylle skal foregå under opsyn. Påfyldning af gylle skal ske på et befæstet areal med afløb til beholder, medmindre gyllen suges op fra gyllevognens egen pumpe.”

Vilkår 6.2 ændres til:

”6.2 Virksomhedens samlede støjbidrag, angivet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) i punkter 1,5 meter over terræn, målt eller beregnet ved nærmeste beboelses opholdsareal, må ikke overskride Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for støj, jf. tabel 12.

Støjkvilkårene for landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer. Vilkår om støj skal derfor gælde al støj fra landbrugsdrift, men kun støjen fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, dvs. ikke støj fra f.eks. markdriften.”

Som nyt vilkår 6.10 indsættes:

”6.10 På husdyrbruget skal der foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de af Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi, fastsatte retningslinjer herom.”

Vilkår 8.1 ændres til:

”8.1 Der skal være et anlæg til svovlsyrebehandling af gylle fra hele produktionen af slagtesvin. Svovlsyretanken skal være udstyret med et indbygget opsamlingskar. Svovlsyretanken skal placeres på en plads med støbt bund og være sikret mod påkørsel. Procestanken skal være forsynet med låg.”

Vilkår 5.7-5.11 ophæves, jf. § 10, stk. 14 i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love.

Annette Nørby
Kontorchef

Stedfortrædende formand

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Dan Allan Thygesen, Risbækvej 2, 4791 Borre, libh@live.dk

Annie Elisabeth Svendsen, Østerborgvej 4, 4791 Borre, ai2hearts@gmail.com

Østmøn Naturforening, Att.: Margareta Dahlström, kontakt@fyravindar.dk;
medlem@oestmoennaturforening.dk

Hans-Henrik Ejsing Clausen, Østerborgvej 1, 4791 Borre, oesterborggaard@gmail.com

Risbækgård ApS, Klintevej 300, 4791 Borre, bjerkjensen@live.dk

Vordingborg Kommune, Land og Miljø, sagsnr.: 16/11519, uho@vordingborg.dk; post@vordingborg.dk,
limo@vordingborg.dk